

14 kwietnia 2026 r.

Postępowanie ws. transkrypcji jednopłciowych aktów małżeństwa

Przewodnik

Warszawa 2026

Spis treści

Przegląd stanu prawnego i faktycznego	3
Metoda transkrypcji	4
Stan cywilny	5
Rozwiązanie docelowe	6
Wsparcie	6
Załączniki	6

Postępowanie ws. transkrypcji jednopłciowych aktów małżeństwa. Przewodnik.

Linus Lewandowski

Wydawca:

Stowarzyszenie Homokomando

ul. Paryska 17/2, 03-945 Warszawa

KRS: 0000259254

www.homokomando.pl

e-mail transkrypcja@homokomando.pl

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons:

Uznanie autorstwa – na tych samych warunkach 3.0 Polska (CC BY-SA)

Warszawa 2026

Najnowsza wersja dostępna pod adresem:

<https://homokomando.pl/transkrypcja>

Przegląd stanu prawnego i faktycznego

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyrokiem z dnia 25 listopada 2025 r. w sprawie C-713/23 (pytanie prejudycjalne NSA ws. małżeństwa Jakuba Cupriaka-Trojana i Mateusza Trojana) **zobowiązał Polskę do wykonywania transkrypcji aktów małżeństwa par jednopłciowych do polskiego rejestru stanu cywilnego.**

Jednakże - System Rejestrów Państwowych podczas rejestracji małżeństwa nie dopuszcza wprowadzenia danych dwóch osób tej samej płci - gdyż formularz wymaga podania danych kobiety i danych mężczyzny - a ewentualne próby wpisania danych drugiej kobiety w pola dot. mężczyzny, albo drugiego mężczyzny w pola dot. kobiety - są blokowane przez system komunikatem o błędzie.

W okresie od listopada do marca 2026 - rząd stał na stanowisku, że w dzisiejszym stanie prawnym realizacja wyroku jest niemożliwa, z powodu braku możliwości dokonania transkrypcji w sposób zgodny z rozporządzeniem Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego. 16 stycznia 2026 r. Minister Cyfryzacji skierował do konsultacji międzyresortowych projekt rozporządzenia nowelizującego wskazane rozporządzenie. 26 lutego 2026 r. Wojewoda Mazowiecki wniosł do Naczelnego Sądu Administracyjnego o zawieszenie postępowania ws. transkrypcji małżeństwa Jakuba Cupriaka-Trojana i Mateusza Trojana do momentu wydania nowego rozporządzenia.

Jednakże - 20 marca 2026 r. Naczelny Sąd Administracyjny oddalił wniosek Wojewody Mazowieckiego, uchylił decyzję Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego m. st. Warszawy o odmowie transkrypcji, i zobowiązał Kierownika do dokonania transkrypcji w terminie 30 dni od dnia zwrotu akt administracyjnych. Wskazał, że **„techniczne niedostosowanie systemu teleinformatycznego rejestracji stanu cywilnego oraz aktów wykonawczych (w tym nazewnictwo rubryk oparte na kryterium płci) nie zwalnia organu administracji z obowiązku wykonania wyroku”**. Odniósł się także bezpośrednio, i odrzucił, argument Wojewody o tym, jakoby wspomniane rozporządzenie było przeszkodą w dokonaniu transkrypcji.

NSA wskazał też ścieżkę technicznego wykonania rejestracji:

„O ile nie zostanie zmienione to rozporządzenie, a struktura systemu teleinformatycznego wymusi przy dokonywaniu wpisu przyporządkowanie danych do rubryk oznaczonych według kryterium płci (np. „mąż/zona”, „mężczyzna/kobieta”), Kierownik Urzędu dokona wpisu danych osobowych skarżących w dostępne pola. Odnotuje następnie, że akt stanu cywilnego stanowi przeniesienie do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa zawartego przez osoby tej samej płci, a ewentualne rozbieżności w nazewnictwie poszczególnych rubryk wynikają wyłącznie z ograniczeń technicznych rejestru i nie wpływają na ocenę skutków prawnych zdarzenia w świetle prawa Unii Europejskiej. Wzmiankę o transkrypcji należy zamieścić także w wydawanych odpisach aktu małżeństwa.”

23 marca 2026 r. stowarzyszenie Homokomando wystąpiło do Ministerstwa Cyfryzacji z pytaniem technicznym, w jaki sposób można wprowadzić dane mężczyzny w rubryki dotyczące żony podczas wprowadzania danych do rejestru stanu cywilnego. 2 kwietnia 2026 r. **Ministerstwo Cyfryzacji** odpowiedziało:

„Urzędnik Urzędu Stanu Cywilnego ma techniczną możliwość wprowadzenia danych mężczyzny w rubryki przewidziane dla danych kobiety, jednak wyłącznie w sytuacji, gdy w danych przy akcie nie wskaże numeru PESEL osób. W takim przypadku system nie dokonuje automatycznej identyfikacji

plci, dzięki czemu transkrybowany akt może zostać zarejestrowany w rejestrze i może zostać mu nadany numer.”

Należy tu także zaznaczyć - że konieczność podawania numeru PESEL przy rejestracji aktu nie wynika ani z ustawy, ani z rozporządzenia. **Ani** dołączone do rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego **wzory odpisów zupełnego i skróconego aktu małżeństwa, ani nawet protokół przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński - nie zawierają numerów PESEL małżonków.** Wymóg ich podawania jest wyłącznie szczegółem technicznym, operacyjnym oprogramowania Systemu Rejestrów Państwowych.

14 kwietnia 2026 r., w odpowiedzi na zapytanie red. Angeliki Pitoń z OKO.press, **Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji** również potwierdziło istnienie takiej możliwości:

“Jednocześnie przedstawione przez NSA uzasadnienie w tej sprawie wskazuje m.in. na możliwość dokonania transkrypcji bez zmiany rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego, argumentując, że brak dostosowania aktu wykonawczego nie zwalnia organu administracji z obowiązku wykonania wyroku.”

Podsumowując, i odczytując wspólnie przytoczone dokumenty - **urzędy stanu cywilnego mają obowiązek dokonywania transkrypcji aktów małżeństw jednopłciowych** (podstawa: wyrok TSUE) **poprzez wprowadzenie ich do systemu w dostępne pola nawet, gdy ich nazwy są niezgodne ze stanem rzeczywistym** (podstawa: interpretacja wyroku TSUE przedstawiona przez NSA), **a technicznie wykonanie tego jest możliwe przez pominięcie numerów PESEL osób** (podstawa: rozporządzenie o wzorach aktów w kontekście braku konieczności ich podawania, i odpowiedź Ministerstwa Cyfryzacji w kontekście praktycznym działania systemu).

Metoda transkrypcji

Istnieją dwa techniczne sposoby wprowadzenia danych aktu małżeństwa jednopłciowego do Systemu Rejestrów Państwowych:

- 1. Wprowadzenie formularzu aktu małżeństwa z danymi obu małżonków bez podawania ich numerów PESEL;**
- 2. Wprowadzenie dwóch formularzy aktu małżeństwa, każdy z nich tylko z numerem PESEL jednego z małżonków.**

Oba sposoby są zgodne z prawem i wyrokami sądów, i oba poprawiają sytuację rzeczywistą małżonków. Wybór dowolnego z nich jest lepszy niż odmowa bądź przedłużanie procedury transkrypcji.

Jednocześnie, zgodnie z wyrokiem NSA, do takiego/takich formularzy należy dołączyć adnotację, że „akt stanu cywilnego stanowi przeniesienie do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa zawartego przez osoby tej samej płci, a ewentualne rozbieżności w nazewnictwie poszczególnych rubryk wynikają wyłącznie z ograniczeń technicznych rejestru i nie wpływają na ocenę skutków prawnych zdarzenia w świetle prawa Unii Europejskiej. **Wzmiankę o transkrypcji należy zamieścić także w wydawanych odpisach aktu małżeństwa.”**

Z uwagi na uwarunkowania praktycznie - **rekomendujemy sposób nr 2.**

Zastosowanie sposobu nr 1 - tj. wprowadzenie formularzy bez numerów PESEL - oznaczałoby, że w przypadku przeszukiwania bazy Systemu Rejestrów Państwowych po numerze PESEL któregoś z małżonków - akt małżeństwa nie zostanie znaleziony. W systemie może także wystąpić problem ze stanem cywilnym małżonków - który będzie raportowany jako kawaler/panna.

W przypadku zastosowania sposobu nr 2 - w sytuacji przeszukiwania rejestru z użyciem numeru PESEL któregoś z małżonków, akt małżeństwa zostanie znaleziony. **W adnotacji można wskazać, że dany wpis komputerowy reprezentuje tylko część faktycznego aktu małżeństwa, i podać identyfikator wpisu stanowiącego drugą część.** Będzie możliwe także oznaczenie stanu cywilnego małżonków.

Przykładowo - przy wprowadzaniu małżeństwa Jakuba i Mateusza - rekomendowalibyśmy wprowadzenie do Systemu dwóch formularzy:

- pierwszego z danymi Jakuba w polach dot. mężczyzny, z podaniem jego numeru PESEL, i Mateusza w polach dot. kobiety, bez podania jego numeru PESEL,
- drugiego z danymi Mateusza w polach dot. mężczyzny, z podaniem jego numeru PESEL, i Jakuba w polach dot. kobiety, bez podania jego numeru PESEL.

Akt małżeństwa			
PESEL	12312312312	PESEL	puste
Imię	Jakub	Imię	Mateusz

Akt małżeństwa			
PESEL	32132132132	PESEL	puste
Imię	Mateusz	Imię	Jakub

Ilustracja przykładowa

Stan cywilny

Co do samego stanu cywilnego - rekomendujemy stosowanie stanu „**zameężny**” w przypadku mężczyzn pozostających w związkach małżeńskich z mężczyznami i „**żonata**” w przypadku kobiet pozostających w związkach małżeńskich z kobietami. Jest to zgodne z ustawą o aktach stanu cywilnego - gdyż przymiotniki te są wskazane w ustawowym katalogu. Fakt, że są podane w innym rodzaju gramatycznym („zameężna” i „żonaty”) nie stanowi przeszkody w ich stosowaniu - podobnie np. kodeks karny posługuje się pojęciem „oskarżony”, a jednak w przypadku oskarżenia kobiety nazywa się ją “oskarżoną”.

Jednakże, w razie braku takiej możliwości technicznej - rekomendujemy stosowanie „**zameężna**” w stosunku do mężczyzn i „**żonaty**” w stosunku do kobiet. Określenia te najlepiej odzwierciedlają stan faktyczny („**zameężna**”/„**zameężny**” - osoba mająca męża, „**żonaty**”/„**żonata**” - osoba mająca żonę), a niezgodność rodzaju gramatycznego stanowi tylko niewielką niedogodność, która też - mamy nadzieję - zostanie z czasem poprawiona automatycznie w przyszłej wersji Systemu Rejestrów Państwowych.

W ostateczności - zastosowanie „**żonaty**” do mężczyzn i „**zameężna**” do kobiet - także jest akceptowalnym rozwiązaniem. **Z uwagi na życiowe doświadczenia dyskryminacji, z którymi spotykają się osoby w związkach jednopłciowych, konieczność stosowania tych słów będzie dla istotnej części z nich bolesna - doświadczenie ukrywania się, udawania osób heteroseksualnych, udawania, że ma się partnera przeciwnej płci, jest powszechnym negatywnym doświadczeniem osób homoseksualnych.** Jednakże, korzyść z zarejestrowania ich małżeństwa przez państwo, i rozpoznawania zameężnego stanu cywilnego, będzie dla nich większa niż konsekwencje użycia słowa nieodzwierciedlającego dokładnie ich rzeczywistości - dlatego **rekomendujemy dokonanie rejestracji**

małżeństwa i stanu cywilnego nawet, jeśli technicznie konieczne będzie użycie takich słów. Mamy nadzieję, że to zostanie skorygowane w przyszłej wersji Systemu Rejestrów Państwowych.

Rozwiązanie docelowe

Trwają obecnie prace rządowe nad projektem rozporządzenia Ministra Cyfryzacji w sprawie zmiany rozporządzenia w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (MC 37). Rozporządzenie to ma zastąpić słowa “kobieta” i “mężczyzna” sformułowaniami “małżonek pierwszy” i “małżonek drugi” we wzorach odpisów aktów stanu cywilnego, i być podstawą do dokonania niezbędnych zmian w Systemie Rejestrów Państwowych. Popieramy ten projekt, i liczymy na możliwie szybkie wprowadzenie go w życie, co rozwiąże problemy techniczne napotymane dzisiaj przy dokonywaniu transkrypcji.

Spodziewamy się także, że po wejściu w życie rozporządzenia - System Rejestrów Państwowych zostanie poprawiony w taki sposób, by systemowo skorygować jednopłciowe akty małżeństw wprowadzone wcześniej, doprowadzając je do pełnej zgodności między stanem faktycznym a odnotowanym w systemie.

Wsparcie

W przypadku jakichkolwiek pytań czy wątpliwości dot. dokonywania transkrypcji - zachęcamy do kontaktu pod adresem transkrypcja@homokomando.pl, odpowiemy na Państwa wiadomość tak szybko jak to będzie możliwe. Oferujemy nieodpłatne wsparcie techniczne i prawne w całej procedurze transkrypcji aktów małżeństw jednopłciowych.

Jednocześnie - musimy dodać, że dokument ten został przygotowany w czasie przełomowym orzeczniczo, gdy praktyka jeszcze się nie wykrystalizowała - więc może zawierać niedociągnięcia, i może podlegać zmianom. Zachęcamy do zgłaszania uwag na adres transkrypcja@homokomando.pl. Najnowsza wersja przewodnika będzie zawsze dostępna na stronie internetowej <https://homokomando.pl/transkrypcja>.

Załączniki

1. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 25 listopada 2025 r., C-713/23
2. Wyrok NSA z dnia 20 marca 2026 r., II OSK 216/21
3. Odpowiedź Ministerstwa Cyfryzacji z dnia 2 kwietnia 2026 r.
4. Odpowiedź Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 kwietnia 2026 r.

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 25 listopada 2025 r. (wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Naczelny Sąd Administracyjny – Polska) – Jakub Cupriak-Trojan, Mateusz Trojan/Wojewoda Mazowiecki

(Sprawa C-713/23 ⁽¹⁾, Wojewoda Mazowiecki)

(Odesłanie prejudycjalne – Obywatelstwo Unii – Artykuły 20 i 21 TFUE – Artykuły 7 i 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Prawo do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich – Obywatele Unii tej samej płci, którzy zawarli związek małżeński w trakcie korzystania z tego prawa – Obowiązek uznania małżeństwa przez państwo członkowskie pochodzenia i transkrypcji aktu małżeństwa do rejestru stanu cywilnego – Uregulowania krajowe niezezwalające na takie uznanie i taką transkrypcję ze względu na to, że małżeństwo osób tej samej płci nie jest dozwolone)

(C/2026/423)

Język postępowania: polski

Sąd odsyłający

Naczelny Sąd Administracyjny

Strony w postępowaniu głównym

Strona inicjująca postępowanie przed sądem odsyłającym: Jakub Cupriak-Trojan, Mateusz Trojan

Druga strona postępowania: Wojewoda Mazowiecki

przy udziale: Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie, Prokuratora Regionalnego w Warszawie

Sentencja

Artykuł 20 i art. 21 ust. 1 TFUE, odczytywane w świetle art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, należy interpretować w ten sposób, że:

stoją one na przeszkodzie uregulowaniom państwa członkowskiego, które ze względu na to, iż prawo tego państwa członkowskiego nie dopuszcza małżeństw osób tej samej płci, nie zezwalają na uznanie małżeństwa legalnie zawartego przez dwóch mających tę samą płeć obywateli wspomnianego państwa członkowskiego w trakcie korzystania z przysługującej im swobody przemieszczania się i pobytu w innym państwie członkowskim, w którym rozwinęli oni lub umocnili życie rodzinne, ani na transkrypcję w tym celu aktu małżeństwa do rejestru stanu cywilnego tego pierwszego państwa członkowskiego, w sytuacji gdy transkrypcja ta jest jedynym przewidzianym przez to państwo środkiem umożliwiającym takie uznanie.

⁽¹⁾ Dz.U. C, C/2024/2009.

II OSK 216/21 - Wyrok NSA

Data orzeczenia	2026-03-20	orzeczenie prawomocne
Data wpływu	2021-01-28	
Sąd	Naczelny Sąd Administracyjny	
Sędziowie	Leszek Kiermaszek /przewodniczący sprawozdawca/ Marzenna Linska - Wawrzon Miroslaw Gdesz	
Symbol z opisem	6052 Akty stanu cywilnego	
Sygn. powiązane	IV SA/Wa 2982/19 - Wyrok WSA w Warszawie z 2020-07-01	
Skarżony organ	Wojewoda	
Treść wyniku	uchylono zaskarżony wyrok i decyzje I i II instancji	

SENTENCJA

Naczelny Sąd Administracyjny w składzie: Przewodniczący sędzia NSA Leszek Kiermaszek (sprawozdawca) Sędziowie: sędzia NSA Miroslaw Gdesz sędzia NSA Marzenna Linska - Wawrzon Protokolant starszy asystent sędziego Milena Siemieniuk po rozpoznaniu w dniach 26 października 2023 r. i 20 marca 2026 r. na rozprawie w Izbie Ogólnoadministracyjnej przy udziale Prokuratora Regionalnego w Warszawie Małgorzaty Adamajtys i Zastępcy Prokuratora Okręgowego w Warszawie Małgorzaty Gawareckiej skargi kasacyjnej J. C. i M. T. od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 1 lipca 2020 r. sygn. akt IV SA/Wa 2982/19 w sprawie ze skargi J. C. i M. T. na decyzję Wojewody Mazowieckiego z dnia 11 października 2019 r. nr WSO-I.6231.1.31.2019 w przedmiocie przeniesienia do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa 1) uchyla zaskarżony wyrok oraz zaskarżoną decyzję i utrzymaną nią w mocy decyzję Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego m. st. Warszawy z dnia 8 sierpnia 2019 r. nr USC.XX.5353.5.3046.2019.MKD; 2) zobowiązuje Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego m. st. Warszawy do przeniesienia do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji aktu małżeństwa zawartego w Berlinie w dniu 6 czerwca 2019 r. przez J. C. i M. T., nr aktu małżeństwa E 603/2018 - w terminie 30 dni od dnia zwrotu akt administracyjnych; 3) zasądza od Wojewody Mazowieckiego na rzecz J. C. i M. T. solidarnie kwotę 14.052 (czternaście tysięcy pięćdziesiąt dwa) zł tytułem zwrotu części kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

- 1.1. J. C. złożył do Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego m. st. Warszawy wniosek o przeniesienie do polskiego rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji aktu małżeństwa zawartego z M. T. w Berlinie w dniu 6 czerwca 2018 r.
- 1.2. J. C. i M. T. (dalej określani jako "skarżący") posiadają akty urodzenia sporządzone w wymienionym Urzędzie Stanu Cywilnego. Pierwszy z nich posiada podwójne obywatelstwo: polskie i niemieckie, drugi jest obywatelem polskim. Po zawarciu małżeństwa J. C. przyjął również nazwisko współmałżonka jako drugi człon swego nazwiska. Także w Polsce, na jego wniosek, decyzją Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego m.st. Warszawy z 23 stycznia 2019 r., zmieniono jego nazwisko dodając do niego drugi człon.
- 1.3. Skarżący zawarli w Niemczech umowę w celu uregulowania swych stosunków majątkowych. Obecnie przebywają w Niemczech, zamierzają przenieść się i przebywać w Polsce, jednak w dotychczasowym stanie cywilnym i pod nazwiskami przyjętymi po zawarciu małżeństwa.
- 1.4. Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego m.st. Warszawy decyzją z dnia 8 sierpnia 2019 r., nr USC.XX.5353.5.3046.2019.MKD odmówił dokonania przeniesienia do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji aktu małżeństwa, zawartego przez skarżących w Urzędzie Stanu Cywilnego [...] w Berlinie w dniu 6 czerwca 2018 r., nr aktu małżeństwa E [...] r.
- 1.5. Skarżący wnieśli odwołanie od tej decyzji do Wojewody Mazowieckiego, który decyzją z dnia 11 października 2019 r., nr WSO-I.6231.1.31.2019 utrzymał w mocy zaskarżone rozstrzygnięcie odmowne.
- 1.6.1. W motywach decyzji Wojewoda nawiązał do art. 107 pkt 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2224, ze zm.; dalej: "P.a.s.c.") i przyjął, że transkrypcja zagranicznego dokumentu stanu cywilnego - aktu małżeństwa jednopłciowego byłaby niezgodna z istniejącym w Rzeczypospolitej Polskiej porządkiem prawnym.

1.6.2. Wojewoda wyjaśnił, że zaistnienie sprzeczności co do skutków prawnych, jakie dokumentuje akt stanu cywilnego między porządkiem krajowym i zagranicznym, wyklucza dokonanie transkrypcji, w celu uniknięcia sytuacji, kiedy polski akt stanu cywilnego dokumentowałby zdarzenie zaistniałe na gruncie innego prawa, niemogące jednak kształtować sytuacji prawnej danej osoby czy osób w świetle polskiego porządku prawnego. Jak stwierdził, klauzula porządku publicznego wyznacza zatem barierę w swobodnym posługiwaniu się zagranicznym dokumentem stanu cywilnego z uwagi na poszanowanie wartości chronionych na gruncie prawa krajowego.

1.6.3. Wojewoda zauważył także sprzeczność pomiędzy formą niemieckiego wzoru aktu małżeństwa, a jego polskim odpowiednikiem. W tym zakresie podał, że w treści aktu małżeństwa zawartego w Niemczech jako osoby zawierające małżeństwo wpisano dwóch mężczyzn. Biorąc zaś pod uwagę charakter transkrypcji, tj. konieczność przytoczenia treści transkrybowanego aktu w niezmienionej postaci, to przenosząc do rejestru stanu cywilnego sporządzony za granicą akt małżeństwa, kierownik urzędu stanu cywilnego musiałby wpisać imiona i nazwiska dwóch mężczyzn, przy czym dane jednego z nich w rubryce: "kobieta". Podkreślił przy tym, że w Polsce małżeństwo mogą zawrzeć tylko kobieta i mężczyzna, dlatego niedopuszczalne jest wpisanie do aktu stanu cywilnego danych dwóch mężczyzn jako małżonków i to niezależnie od sposobu oznaczenia poszczególnych rubryk we wzorze aktu.

2.1. Skargę na tę decyzję do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie wnieśli skarżący. Zakwestionowali w niej stanowisko, że transkrypcja aktu małżeństwa, w którym jako małżonkowie wskazane są dwie osoby tej samej płci, stanowi naruszenie podstawowych zasad porządku publicznego. Stwierdzili również, że w ich ocenie obowiązek ochrony małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny ustanowiony w art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.) nie oznacza zakazu odnotowania w polskich księgach stanu cywilnego związku małżeńskiego osób tej samej płci zawartego za granicą.

2.2. W odpowiedzi na skargę Wojewoda wniósł o jej oddalenie. Również prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie, który zgłosił swój udział w postępowaniu, domagał się oddalenia skargi.

3.1. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 1 lipca 2020 r., sygn. akt IV SA/Wa 2982/19 oddalił skargę skarżących.

3.2.1. Sąd w uzasadnieniu tego wyroku stwierdził, że zagadnienie podlegające jego rozważaniom, w kontekście oceny legalności zaskarżonej decyzji, sprowadza się do tego, czy w świetle przepisów prawa krajowego organ administracji był uprawniony do odmowy transkrypcji aktu małżeństwa sporządzonego według prawa niemieckiego, zawartego między osobami tej samej płci, do krajowych ksiąg aktu stanu cywilnego ze względu na sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

3.2.2. Zdaniem tego Sądu nie mają racji skarżący, że obowiązek ochrony małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny, statuowany w art. 18 Konstytucji RP, nie oznacza zakazu odnotowania związku małżeńskiego osób tej samej płci zawartego za granicą. Stwierdził bowiem, że cały system prawa krajowego stanowi spójną całość i wykładnia przepisów Konstytucji w kontekście przesłanki zasad porządku prawnego nie może abstrahować od regulacji zawartych w akcie niższej rangi, tj. ustawie. Przepisy prawa rodzinnego nie przewidują natomiast małżeństwa jako związku osób tej samej płci (art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz. U. z 2020 r. poz. 1359, ze zm.; dalej także: "K.r.o.").

3.2.3. Według Sądu skutki transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa jednopłciowego naruszyłyby podstawowe zasady porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Zauważył, że transkrybowany akt uzyskuje byt niezależny od aktu, na którym został oparty. Jego dalsze losy w polskim porządku prawnym są niezależne od losów zagranicznego aktu stanu cywilnego. Pod względem dowodowym nie różni się on od aktu stanu cywilnego powstałego na podstawie rejestracji zdarzenia prawnego. Można się nim posługiwać na równi z aktem krajowym. W konsekwencji przyjęcie stanowiska skarżących, zdaniem Sądu, powodowałoby istnienie w krajowym porządku publicznym małżeństw zarówno jednopłciowych, jak i różnopłciowych, czego nie przewiduje Konstytucja i przepisy aktów prawnych niższego rzędu.

3.2.4. W kolejnym fragmencie uzasadnienia Sąd odniósł się do zarzutu naruszenia art. 104 ust. 5 P.a.s.c. Nie zgodził się z twierdzeniem, że przesłanki odmowy zawarte w art. 107 P.a.s.c. można zastosować tylko w przypadku transkrypcji fakultatywnej, nie zaś obligatoryjnej. Nie budziło jego wątpliwości, że przesłanki odmowy wymienione w tym

przepisie dotyczą obydwu rodzajów transkrypcji. Zawarty bowiem w art. 104 ust. 5 P.a.s.c. obowiązek jest adresowany do obywatela, nie zaś organu. To obywatel ma obowiązek wystąpienia z wnioskiem o transkrypcję i ją uzyskać, o ile nie wystąpią przesłanki wyłączające. W przypadku natomiast art. 104 ust. 1 P.a.s.c. (transkrypcja fakultatywna) przepis ten pozostawia osobie mającej interes prawny prawo wyboru zgłoszenia zagranicznego aktu stanu cywilnego celem rejestracji w polskich księgach. Celem art. 104 ust. 5 P.a.s.c. jest zachowanie aktualności zapisów stanu cywilnego odnośnie osób figurujących już w księgach. Nie oznacza to jednak, jak podkreślił, obowiązku dokonania transkrypcji aktu, jeśli zdarzenie nim stwierdzone byłoby sprzeczne z porządkiem prawnym. Na poparcie tego twierdzenia powołał stanowisko wyrażone w uchwale składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z 2 grudnia 2019 r., II OPS 1/19.

3.2.5. Zarazem, według Sądu, wykładnia art. 12 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.; dalej także: "Konwencja") nie nastręcza żadnych wątpliwości i kieruje kwestię zawierania małżeństw na drogę prawodawstwa krajowego. W ramach swych kompetencji organy krajowe stanowiące prawo decydują bowiem jaki tryb, a nade wszystko jakie warunki należy spełnić, żeby zawrzeć związek małżeński. Z art. 12 w powiązaniu z art. 8 i art. 14 tej Konwencji nie wynika, aby na kraje został nałożony obowiązek umożliwienia przez państwa zawierania małżeństw przez pary jedнопłciowe. Jeśli zatem strona Konwencji zdecyduje, jak w przypadku Polski, że jedynie kobieta i mężczyzna mogą zawrzeć związek małżeński, brak możliwości zawarcia tego związku w innej konfiguracji, nie może stanowić przesłanki do uznania naruszenia art. 8 i art. 14 Konwencji. Sąd dodał, że dotychczasowe orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: "ETPC") wskazuje, że dopuszczenie małżeństw jedнопłciowych to kwestia wchodząca w zakres uprawnienia stron Konwencji do uregulowania, na podstawie prawa krajowego, sposobu korzystania z prawa do zawarcia małżeństwa.

3.2.6. Końcowo Sąd zaznaczył, że organy nie mogły naruszyć art. 21 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2, ze zm.; dalej także: "Traktat", "TFUE"), gdyż norma ta była poza zakresem kompetencji organów, a spór dotyczy kwestii stanu cywilnego, który pozostaje bez związku dla prawa przemieszczania się i przebywania.

3.2.7. Z tych wszystkich powodów Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie oddalił skargę na podstawie art. 151 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1302, ze zm.; dalej: "P.p.s.a.").

4.1. Skarżący, reprezentowani przez pełnomocnika będącą adwokatem, wnieśli skargę kasacyjną od opisanego wyżej wyroku, zaskarżając go w całości.

4.2. Skarga kasacyjna oparta została o podstawę naruszenia prawa materialnego (art. 174 pkt 1 P.p.s.a.) i zawiera zarzuty naruszenia:

- 1) art. 104 ust. 5 P.a.s.c. poprzez jego niezastosowanie i odmowę dokonania transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa skarżących w sytuacji, gdy jej dokonanie jest obligatoryjne w związku z rejestracją w polskim rejestrze stanu cywilnego zdarzeń wcześniejszych;
- 2) art. 107 pkt 3 P.a.s.c. poprzez jego błędne zastosowanie i nieocenie skutków dokonania lub odmowy dokonania transkrypcji aktu małżeństwa skarżących, nieodniesienie ich do indywidualnej sytuacji skarżących, nieuwzględnienie międzynarodowego porządku publicznego przy rekonstruowaniu zasad porządku publicznego Rzeczypospolitej Polskiej, a w konsekwencji przyjęcie, że transkrypcja aktu małżeństwa, w którym jako małżonkowie wskazane są dwie osoby tej samej płci, stanowi naruszenie zasad porządku publicznego oraz uznanie, że zasadą porządku publicznego w Polsce są przepisy regulujące przesłanki zawarcia małżeństwa w Polsce z art. 1 § 1 K.r.o. i art. 18 Konstytucji RP;
- 3) art. 8 Konwencji poprzez jego błędną wykładnię i tym samym naruszenie prawa do poszanowania życia rodzinnego skarżących poprzez nieuznanie zawartego przez nich za granicą związku małżeńskiego i nieudzielenie mu jakiegokolwiek ochrony prawnej w Polsce, przynajmniej poprzez odnotowanie faktu jego zawarcia w polskim rejestrze stanu cywilnego;
- 4) art. 8 w związku z art. 14 Konwencji poprzez jego błędną wykładnię i odmowę dokonania transkrypcji aktu małżeństwa wyłącznie z tego powodu, że jako małżonkowie są w nim wskazane dwie osoby tej samej płci;

5) art. 21 ust. 1 TFUE poprzez nieproporcjonalne ograniczenie swobody przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich skarżących z powodu różnej oceny ich stanu cywilnego w Polsce i w Niemczech oraz konieczności funkcjonowania pod dwoma różnymi nazwiskami w obu państwach przez jednego ze skarżących;

6) art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz. U. UE C 2007.303.1 z dnia 14 grudnia 2007 r.; dalej: "Karta") poprzez ich niezastosowanie i naruszenie prawa do poszanowania życia rodzinnego skarżących poprzez nieuznanie zawartego przez nich za granicą związku małżeńskiego i nieudzielenie mu jakiegokolwiek ochrony prawnej w Polsce wyłącznie ze względu na orientację seksualną skarżących;

- co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 145 § 1 pkt 1 lit. a i c P.p.s.a. oraz art. 135 P.p.s.a. poprzez ich niezastosowanie i art. 151 P.p.s.a. poprzez jego zastosowanie.

4.3. W oparciu o wskazaną podstawę kasacyjną pełnomocnik skarżących wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i zasądzenie od organu na rzecz skarżących kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie.

4.4. Gdyby jednak Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że zachodzą wątpliwości co do interpretacji prawa Unii Europejskiej, pełnomocnik skarżących wniosła o skierowanie na podstawie art. 267 TFUE do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej także: "TSUE", "Trybunał") pytania prejudycjalnego: Czy prawo do poszanowania życia rodzinnego (art. 7 Karty), zakaz dyskryminacji ze względu na orientację seksualną (art. 21 ust. 1 Karty) oraz swoboda przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich (art. 21 TFUE) należy interpretować w ten sposób, że stoją na przeszkodzie temu, aby organ administracji państwa członkowskiego odmówił pozytywnego rozstrzygnięcia wniosku o transkrypcję zawartego w innym państwie członkowskim małżeństwa przez obywatela Unii posiadającego podwójne obywatelstwo tego państwa członkowskiego i innego państwa członkowskiego wyłącznie z tego powodu, że jest to małżeństwo jedнопłciowe, podczas gdy celem tego wniosku jest umożliwienie obywatelowi Unii funkcjonowania w tym samym stanie cywilnym i pod tym samym nazwiskiem rodzimym w obu państwach członkowskich?

4.5.1. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej pełnomocnik podkreśliła, że Sąd pierwszej instancji nie ocenił, jakie są skutki odmowy dokonania transkrypcji i nie porównał ich ze skutkami jej dokonania, nie odniósł także skutków zastosowania klauzuli do indywidualnej sytuacji skarżących. Skutkiem zaś dokonania transkrypcji z pewnością nie byłoby podważenie statusu jaki nadaje małżeństwu zawartemu między kobietą a mężczyzną art. 18 Konstytucji, nie zagrażałoby także w żaden sposób zawierany w Polsce małżeństwom.

4.5.2. Wskazała także, że ETPC w wyroku z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie Orlandi i inni przeciwko Włochom, skarga nr 26431/12 przyznała, że państwa nadal mają swobodę decydowania o tym, czy pary jedнопłciowe mają dostęp do instytucji małżeństwa. Dostrzegł jednak, że pary tej samej płci mają potrzebę prawnego uznania i ochrony ich związku (§ 192 wyroku). Brak było interesu społecznego, który miałby przeważać nad ważnym interesem skarżących uznania i ochrony ich związku (§ 199), skarżący pozostawali natomiast w "próżni prawnej", a ich związek nie korzystał z jakiegokolwiek prawnej ochrony (§ 209). Odmowa transkrypcji aktu małżeństwa, zdaniem ETPC, doprowadziła do sytuacji, w której państwo nie zapewniło skarżącym szczególnych ram prawnych do uznania i ochrony związków osób tej samej płci (§ 210). Tym samym nawet niezapewnienie w prawie polskim możliwości zawarcia jedнопłciowego związku małżeńskiego nie zwalnia z obowiązku ochrony i uznania jedнопłciowego związku małżeńskiego zawartego za granicą, np. poprzez dokonanie transkrypcji aktu tego małżeństwa.

4.5.3. Pełnomocnik skarżących wytknęła, że Sąd nie odniósł się do kluczowego w sprawie wyroku TSUE z dnia 5 czerwca 2018 r., Relu Adrian Coman, Robert Clabourn Hamilton, Asociația Accept przeciwko Rumunii, C-673/16. Orzecznictwo nie pozostawia wątpliwości, że polskie organy administracji nie mogą ze względu na prawo krajowe nieuznające małżeństw osób tej samej płci sprzeciwić się transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa wyłącznie z tego powodu, że jako małżonków wskazano w nim dwie osoby tej samej płci. Dokonanie transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa jedнопłciowego sprowadza się wyłącznie do uznania małżeństwa osób tej samej płci jedynie dla celów wykonywania praw zagwarantowanych przez prawo Unii.

4.6. Prokurator Regionalny w Warszawie w piśmie procesowym z dnia 1 sierpnia 2022 r. zgłosił swój udział w postępowaniu sądowoadministracyjnym i wniosł o oddalenie skargi kasacyjnej. Stanął na stanowisku, że jeżeli treść

zagranicznego aktu stanu cywilnego jest sprzeczna z istniejącym w Polsce porządkiem prawnym, zachodzi wówczas przesłanka do odstąpienia od stosowania zasady równoważnej mocy dowodowej zagranicznego aktu stanu cywilnego, czego podstawę stanowi art. 7 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. - Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 1792, ze zm.; dalej: "P.p.m."), wyrażający tzw. klauzulę porządku publicznego, według którego prawa obcego nie stosuje się, jeżeli jego stosowanie miałyby skutki sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, o czym wprost stanowi także art. 107 ustawy. Jednocześnie, zdaniem Prokuratora, treść art. 18 Konstytucji RP w zakresie pojęcia małżeństwa nie pozwala na uznanie, że małżeństwem w świetle prawa polskiego jest związek pomiędzy osobami tej samej płci. Przepis art. 1 § 1 K.r.o. pozostaje w zgodzie z tym przepisem w zakresie rozumienia małżeństwa jako sformalizowanego związku mężczyzny i kobiety. W obowiązującym porządku prawnym dopuszcza się zatem instytucję małżeństwa jedynie jako związku osób odmiennej płci. Zwrócił także uwagę, że stanowisko TSUE potwierdza, że ocena dopuszczalności transkrypcji aktów małżeństwa zawartego między osobami tej samej płci jest ściśle związana z dopuszczalnością rejestracji takich związków w danym państwie.

5.1. Naczelny Sąd Administracyjny, po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 26 października 2023 r., postanowieniem z dnia 8 listopada 2023 r., na podstawie art. 267 TFUE, skierował do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytanie prejudycjalne: "Czy przepisy art. 20 ust. 2 a i art. 21 ust. 1 TFUE odczytywane w związku z art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 2 pkt 2 dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG należy interpretować w ten sposób, że stoją na przeszkodzie temu, by właściwe organy państwa członkowskiego, którego przynależność państwową posiada obywatel Unii, który zawarł małżeństwo z innym obywatelem Unii (osobą tej samej płci) w jednym z państw członkowskich zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, mogły odmówić uznania i przeniesienia w drodze transkrypcji do krajowego rejestru stanu cywilnego tego aktu małżeństwa, uniemożliwiając tym osobom przebywanie w tym państwie w takim stanie cywilnym i pod tym samym nazwiskiem rodowym, z tej przyczyny, że prawo państwa przyjmującego nie przewiduje małżeństwa osób tej samej płci".

Jednocześnie sąd zawiesił z urzędu postępowanie przed Naczelnym Sądem Administracyjnym.

5.2. Sprawę zarejestrowano w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej pod numerem C-713/23.

5.3.1. Skarżący, Wojewoda Mazowiecki, Prokurator Regionalny w Warszawie i Zastępca Prokuratora Okręgowego w Warszawie, na podstawie art. 23 Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, przedstawili Trybunałowi na piśmie swoje uwagi i stanowiska w sprawie.

5.3.2. Skarżący w pisemnych uwagach z dnia 30 marca 2024 r., podtrzymując dotychczasowe stanowisko i argumentację, wnieśli o udzielenie przez Trybunał odpowiedzi, że art. 20 ust. 2 a i art. 21 ust. 1 TFUE odczytywane w związku z art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty oraz art. 2 pkt dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich należy interpretować w ten sposób, że stoją na przeszkodzie temu, by właściwe organy państwa członkowskiego, którego przynależność państwową posiada obywatel Unii, który zawarł małżeństwo z innym obywatelem Unii (osobą tej samej płci) w jednym z państw członkowskich zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, mogły odmówić uznania i przeniesienia w drodze transkrypcji do krajowego rejestru stanu cywilnego tego aktu małżeństwa, uniemożliwiając tym osobom przebywanie w tym państwie w takim stanie cywilnym i pod tym samym nazwiskiem rodowym, z tej przyczyny, że prawo państwa przyjmującego nie przewiduje małżeństwa osób tej samej płci.

5.3.2. Wojewoda Mazowiecki w piśmie z dnia 3 kwietnia 2024 r. stwierdził, że odmowa dokonania transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa nie narusza prawa skarżących do ochrony ich życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz decydowania o swoim życiu osobistym, a brak możliwości posługiwania się polskim aktem stanu cywilnego pozostaje bez związku z faktycznym korzystaniem z tych praw.

5.3.3. Prokurator Regionalny w Warszawie w piśmie z dnia 21 marca 2024 r. wniósł o udzielenie przez Trybunał odpowiedzi, że art. 20 ust. 2a i art. 21 ust. 1 TFUE winny być interpretowane w ten sposób, że stoją na przeszkodzie

temu, by władze państwa członkowskiego, którego przynależność państwową posiada obywatel Unii, który zawarł małżeństwo z innym obywatelem Unii (osobą tej samej płci) w jednym z państw członkowskich zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, mogły odmówić uznania i przeniesienia w drodze transkrypcji do krajowego rejestru stanu cywilnego tego aktu małżeństwa, uniemożliwiając tym osobom przebywanie w tym państwie w stanie cywilnym wynikającym z zawartego przez nich związku, z tej przyczyny, że prawo państwa przyjmującego nie przewiduje małżeństwa osób tej samej płci.

5.3.4. Zastępca Prokuratora Okręgowego w Warszawie w piśmie z dnia 21 marca 2024 r. przyłączył się do propozycji sądu odsyłającego udzielenia odpowiedzi na pytanie prejudycjalne i stwierdził, że odmowa dokonania transkrypcji powoduje konieczność funkcjonowania przez obywateli Unii w "różnych stanach cywilnych" w zależności od tego, w którym państwie przebywają. Wynikająca stąd kolizja praw cywilnych uniemożliwia im realizację "zwykłego życia rodzinnego" i może być uznana za stanowiącą nieproporcjonalne ograniczenie ich swobody przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich, zagwarantowanych w art. 21 ust. 1 TFUE.

5.4.1. Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w uwagach na piśmie z dnia 2 kwietnia 2024 r. zaproponował Trybunałowi udzielenie odpowiedzi na pytanie sądu odsyłającego, że art. 20 ust. 2 lit. a i art. 21 ust. 1 TFUE odczytywane w związku z art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty oraz art. 2 pkt 2 dyrektywy 2004/38/WE należy interpretować w ten sposób, że właściwe organy państwa członkowskiego, którego przynależność państwową posiada obywatel Unii, który zawarł małżeństwo z innym obywatelem Unii (osobą tej samej płci) w jednym z państw członkowskich zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, nie powinny odmówić uznania i przeniesienia w drodze transkrypcji do krajowego rejestru stanu cywilnego tego aktu małżeństwa wyłącznie w celu umożliwienia skutecznego korzystania z prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu z tej przyczyny, że prawo państwa przyjmującego nie przewiduje małżeństwa osób tej samej płci, jeżeli odmowa transkrypcji stanowiłaby utrudnienie w realizacji prawa do swobodnego przemieszczania się. Jednocześnie, według przedstawiciela Rządu, do sądu odsyłającego należy ocena, czy w rozpoznawanej sprawie odmowa transkrypcji aktu małżeństwa rzeczywiście stanowi przeszkodę w skutecznym korzystaniu z praw, które skarżący wywodzą z prawa Unii.

5.4.1. Pisemne uwagi przedłożyli także Trybunałowi: Komisja Europejska oraz rządy Republiki Federalnej Niemiec, Królestwa Niderlandów, Królestwa Hiszpanii oraz Węgier.

5.5. Rzecznik Generalny w opinii przedstawionej Trybunałowi w dniu 25 kwietnia 2025 r. stwierdził, że art. 20 i art. 21 ust. 1 TFUE w związku z art. 7 Karty należy interpretować w ten sposób, że:

1) nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniom państwa członkowskiego, którego przynależność państwową posiada obywatel Unii, niezezwalającym na transkrypcję do rejestru stanu cywilnego jego aktu małżeństwa z osobą tej samej płci, sporządzonego zgodnie z prawem w innym państwie członkowskim, w ramach korzystania ze swobody przemieszczania się i pobytu, jeżeli w pierwszym państwie członkowskim istnieją inne sposoby zapewnienia osobom tej samej płci uznania ich małżeństwa wobec osób trzecich,

2) stoją one natomiast na przeszkodzie uregulowaniom lub praktyce państwa członkowskiego, którego przynależność państwową posiada obywatel Unii, niezezwalającym na uznanie, za pomocą jakiegokolwiek środka lub dokumentu potwierdzającego więź małżeńską i nazwisko wybrane przez osoby, które zawarły związek małżeński, jego małżeństwa zawartego zgodnie z prawem w innym państwie członkowskim z osobą tej samej płci w ramach korzystania ze swobody przemieszczania się i pobytu, na tej podstawie, że pierwsze państwo członkowskie

nie przewiduje takiego małżeństwa.

5.6. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Wielka Izba) wyrokiem z dnia 25 listopada 2025 r. w sprawie C-713/23 orzekł: "Artykuł 20 i art. 21 ust. 1 TFUE, odczytywane w świetle art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, należy interpretować w ten sposób, że: stoją one na przeszkodzie uregulowaniom państwa członkowskiego, które ze względu na to, iż prawo tego państwa członkowskiego nie dopuszcza małżeństw osób tej samej płci, nie zezwalają na uznanie małżeństwa legalnie zawartego przez dwóch mających tę samą płeć obywateli wspomnianego państwa członkowskiego w trakcie korzystania z przysługującej im swobody przemieszczania się i pobytu w innym państwie członkowskim, w którym rozwinęli oni lub umocnili życie rodzinne,

ani na transkrypcję w tym celu aktu małżeństwa do rejestru stanu cywilnego tego pierwszego państwa członkowskiego, w sytuacji gdy transkrypcja ta jest jedynym przewidzianym przez to państwo środkiem umożliwiającym takie uznanie".

5.7. Naczelny Sąd Administracyjny po podjęciu w dniu 14 stycznia 2026 r. zawieszono postępowania zwrócił się do stron o przedstawienie stanowiska w sprawie w związku z wyrokiem TSUE w następstwie pytania prejudycjalnego.

5.8.1. Pełnomocnik skarżących w piśmie procesowym z dnia 24 lutego 2026 r. w pełni podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie przedstawiając dodatkową, obszerną argumentację na poparcie zarzutów i wniosków skargi kasacyjnej. Do pisma z dnia 17 marca 2026 r. został dołączony spis kosztów, obejmujących postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne w obu instancjach oraz koszty postępowania przed TSUE.

5.8.2. Wojewoda Mazowiecki w piśmie z dnia 26 lutego 2026 r. wniósł o zawieszenie postępowania sądownoadministracyjnego z tego powodu, że w obecnym stanie prawnym przepisy rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. poz. 1023) nie pozwalają na wykonanie wyroku Trybunału i zrealizowanie wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego uwzględniającego skargę.

5.8.3. Prokurator Regionalny w Warszawie w piśmie procesowym z dnia 9 marca 2026 r. zmodyfikował pierwotne stanowisko wnosząc o uwzględnienie skargi kasacyjnej.

5.8.4. Na rozprawie w dniu 20 marca 2026 r. pełnomocnicy skarżących poparli skargę kasacyjną oraz zarzuty i wnioski w niej zawarte.

6.1. Naczelny Sąd Administracyjny zważył, co następuje:

6.2. Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie. Rozpoznano ją, stosownie do art. 183 § 1 P.p.s.a., w granicach przytoczonych w niej podstaw, uwzględniając wiążącą wykładnię przepisów traktatowych w odniesieniu do art. 20 i art. 21 ust. 1 TFUE, odczytywanych w świetle art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty, dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 25 listopada 2025 r., C-713/23 wydanym w następstwie pytania prejudycjalnego przedstawionego Trybunałowi w niniejszej sprawie przez Naczelny Sąd Administracyjny.

6.3. Sprawa dotyczy odmowy przeniesienia do polskiego rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji zagranicznego dokumentu urzędowego (aktu małżeństwa zawartego przez dwie osoby mające tę samą płęć), jednakże dokonanie właściwej kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku i rozstrzygnięcie powstałego między stronami sporu wymaga rozważenia szeregu zagadnień prawnych, mających istotne znaczenie dla wyniku sprawy, pozostających w nierozzerwalnym związku z przedmiotem sprawy.

6.4. W punkcie wyjścia należy wskazać na regulacje prawne normujące zasady i tryb dokonywania czynności z zakresu rejestracji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego. Zagraniczny dokument stanu cywilnego, będący dowodem zdarzenia i jego rejestracji, może zostać przeniesiony do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji (art. 104 ust. 1 P.a.s.c.). Transkrypcja zagranicznego dokumentu polega na wiernym i literalnym przeniesieniu treści tego dokumentu do polskiego rejestru stanu cywilnego, zarówno pod względem językowym, jak i formalnie bez ingerencji w pisownię imion i nazwisk osób wskazanych w zagranicznym dokumencie stanu cywilnego (art. 104 ust. 2 P.a.s.c.). Treść zagranicznego dokumentu stanu cywilnego przenosi się do rejestru stanu cywilnego w formie czynności materialno-technicznej, zamieszczając w akcie stanu cywilnego adnotację o transkrypcji (art. 105 ust. 1 P.a.s.c.). Transkrypcja ma charakter wyłącznie deklaratoryjny, nie pociąga za sobą skutków materialnoprawnych, nie tworzy więc nowej sytuacji prawnej, lecz potwierdza jej wcześniejsze powstanie. W wyniku transkrypcji powstaje polski akt stanu cywilnego, który stanowi dowód zdarzeń w nim stwierdzonych, a jego dalsze losy w polskim porządku prawnym są niezależne od losów zagranicznego aktu stanu cywilnego.

6.5. Ustawodawstwo polskie dokonanie przeniesienia do rejestru stanu cywilnego zagranicznego dokumentu stanu cywilnego wiąże z uznaniem przez organ administracji publicznej, że treść tego dokumentu pozostaje w zgodzie z krajowym porządkiem prawnym. Zgodnie z art. 107 pkt 3 P.a.s.c. kierownik urzędu stanu cywilnego, który jest organem administracji właściwym w tego rodzaju sprawach, odmawia dokonania transkrypcji, jeżeli byłaby ona sprzeczna z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis ten pozostaje w korelacji

z art. 7 P.p.m., według którego prawa obcego nie stosuje się, jeżeli jego stosowanie miałyby skutki sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

6.6. Przystępując do oceny postawionych w skardze kasacyjnej zarzutów naruszenia przez Sąd pierwszej instancji krajowych przepisów objętych podstawami kasacyjnymi należy stwierdzić, że kierunek ich interpretacji musi być otwarty na standardy międzynarodowe, uwzględnić przy tym trzeba przepisy prawa traktatowego, które odnoszą się do praw i wolności człowieka oraz sposób wykładni tych przepisów, dokonywany przez powołane do tego trybunały. Ratyfikowane przez Polskę umowy międzynarodowe, a takimi są Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, po ich właściwym ogłoszeniu, stanowią wszak część krajowego porządku prawnego (art. 91 ust. 1 Konstytucji RP).

6.7. W rozpoznawanej sprawie sięgnięcie do przepisów unijnych i sposobu ich rozumienia jest niezbędne, gdyż obu skarżącym przysługuje na mocy art. 20 ust. 1 TFUE status obywatela Unii Europejskiej (jeden ze skarżących posiada obywatelstwo polskie i niemieckie, drugi jest obywatelem polskim). Status ten, mający charakter dodatkowy w stosunku do obywatelstwa krajowego, stanowi podstawowy status obywateli państw członkowskich Unii, z którym wiąże się szereg praw. Jednym z nich jest prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich (art. 20 ust. 2 lit. a TFUE), z zastrzeżeniem jedynie ograniczeń i warunków ustanowionych w Traktatach i środkach przyjętych w celu ich wykonywania (art. 21 ust. 1 TFUE). Prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich zagwarantowane jest także w art. 45 ust. 1 Karty. Jest to prawo podstawowe i indywidualne każdego obywatela Unii (wyroki Trybunału z: 13 września 2016 r., Rendon Marin, C-165/134, pkt 70; 4 października 2024 r., Mirin, C-4/23, pkt 52; 29 kwietnia 2025 r., Komisja/Malta, C-181/23, pkt 92).

6.8. Za ugruntowaną należy uznać linię orzecznictwa Trybunału, że w przypadku skorzystania przez obywatela Unii ze swobody przemieszczania się i przebywania w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie pochodzenia, może on powoływać się na związane ze swym statusem prawa, w szczególności przewidziane w art. 21 ust. 1 TFUE, w tym wobec państwa członkowskiego swojego pochodzenia (wyroki z 4 października 2024 r., Mirin, C-4/23, pkt 41 i 12 marca 2026 r., Shipova, C-43/24, pkt 26). Przepisy Karty przyznają zaś każdemu obywatelowi Unii prawo do poszanowania życia rodzinnego (art. 7), jednocześnie zakazują wszelkiej dyskryminacji, m.in. ze względu na płeć i orientację seksualną (art. 21 ust. 1). Skarżący skorzystali z prawa do przemieszczenia się i pobytu w państwie ich pochodzenia z poszanowaniem prawa do życia rodzinnego ukształtowanego i rozwiniętego w państwie członkowskim, w którym zawarli legalnie małżeństwo; w tym celu wystąpili o transkrypcję aktu małżeństwa do polskiego rejestru stanu cywilnego.

6.9. Trafnie zaakcentowano w skardze kasacyjnej, że obowiązek zapewnienia skuteczności prawa Unii, w tym prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, wymaga, aby życie rodzinne, które obywatel Unii prowadził i rozwinął w jednym z państw członkowskich mogło być kontynuowane po powrocie do państwa członkowskiego jego przynależności państwowej, nie powodując utrudnień i niedogodności.

6.10. Obowiązek przyznania pochodnego prawa pobytu małżonkowi obywatela Unii w sytuacji, w której małżonek ten - osoba tej samej płci co obywatel Unii - był obywatelem państwa trzeciego, a małżeństwo zostało zawarte legalnie w przyjmującym państwie członkowskim, stwierdził już Trybunał w wyroku z 5 czerwca 2018 r., Coman i inni, C-673/16 (pkt 53 i 56). Zasadnie zwrócono na to uwagę w skardze kasacyjnej w rozwinięciu zarzutu odniesionego do art. 21 ust. 1 TFUE w związku z art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty. Tym bardziej w przypadku dwóch obywateli Unii, osób tej samej płci, którzy zawarli legalnie małżeństwo w państwie członkowskim przyjmującym, w którym rozwinęli i umocnili swoje życie rodzinne, dyrektywy wypływające z prawa swobodnego przemieszczania się i pobytu wymagają, aby obywatele Unii mogli kontynuować takie samo życie rodzinne w państwie, z którego pochodzą (wyrok Trybunału z 25 listopada 2025 r., wydany w rozpoznawanej sprawie, C-713/23, pkt 46). Obywatele ci, korzystając z przynależnych im praw podstawowych, w razie skorzystania ze swobody przemieszczania się, mają prawo oczekiwać uznania w kraju ich pochodzenia stanu cywilnego ukształtowanego zgodnie z ustawodawstwem innego państwa członkowskiego, mają także prawo oczekiwać zapewnienia pełnej skuteczności czynności dokonywanych wobec władz publicznych, instytucji i osób trzecich, tym samym uniknięcia niepewności co do własnego stanu cywilnego, konieczności życia jako osoby stanu wolnego z wszelkimi tego konsekwencjami, a ponadto znoszenia utrudnień i niedogodności na różnych płaszczyznach w sferze publicznej i prywatnej.

6.11. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku skarżących, którzy są obywatelami Unii, zawarli w sposób legalny związek małżeński w Niemczech, w tym państwie członkowskim prowadzili i rozwinęli swoje życie rodzinne, a korzystając ze swobody przemieszczania powołują się na przysługujące im prawa wynikające z Karty. Powinni więc mieć możliwość po powrocie do kraju swojego pochodzenia legitymowania się, przede wszystkim wobec władz publicznych, statusem osób pozostających w związku małżeńskim. Odmowa uznania małżeństwa w Polsce może stanowić przeszkodę w wykonywaniu ustanowionego w art. 21 ust. 1 TFUE prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu w państwie swojego pochodzenia w celu kontynuowania życia rodzinnego w takim samym stanie cywilnym. Z tych względów nie można podzielić poglądu Sądu pierwszej instancji, że w sprawie dotyczącej transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa organy administracji nie mogły naruszyć art. 21 ust. 1 TFUE, gdyż stosowanie tego przepisu, według Sądu, pozostawało poza zakresem ich kompetencji.

6.12. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznając niniejszą sprawę powziął wątpliwość odnośnie wykładni przepisów prawa traktatowego, objętych podstawami kasacyjnymi i mających zastosowanie w sprawie, przedstawiając Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej postanowieniem z dnia 8 listopada 2023 r. pytanie prejudycjalne. Trybunał wyrokiem z dnia 25 listopada 2025 r., C-713/23 orzekł, że art. 20 i art. 21 ust. 1 TFUE, odczytywane w świetle art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty, należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniom państwa członkowskiego, które ze względu na to, iż prawo tego państwa członkowskiego nie dopuszcza małżeństw osób tej samej płci, nie zezwalają na uznanie małżeństwa legalnie zawartego przez dwóch mających tę samą płeć obywateli wspomnianego państwa członkowskiego w trakcie korzystania z przysługującej im swobody przemieszczania się i pobytu w innym państwie członkowskim, w którym rozwinęli oni lub umocnili życie rodzinne, ani na transkrypcję w tym celu aktu małżeństwa do rejestru stanu cywilnego tego pierwszego państwa członkowskiego, w sytuacji gdy transkrypcja ta jest jedynym przewidzianym przez to państwo środkiem umożliwiającym takie uznanie. Powyższa wykładnia prawa unijnego, dokonana przez Trybunał w niniejszej sprawie, jest wiążąca dla Naczelnego Sądu Administracyjnego, uwzględnić ją zatem należało w dalszych rozważaniach.

6.13. Dodatkowo należy stwierdzić, że w zakresie, w jakim Karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w Konwencji, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę konwencję (art. 52 ust. 3 Karty). Przepisy art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty zawierają treść normatywną w istocie tożsamą z regulacją zawartą odpowiednio w art. 8 ust. 1 Konwencji (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) i art. 14 Konwencji (zakaz dyskryminacji m.in. z uwagi na płeć). ETPC wielokrotnie stwierdzał już naruszenie przez państwa, w tym Polskę art. 8 Konwencji przez brak zapewnienia parom tej samej płci szczególnych ram prawnych gwarantujących uznanie i ochronę tworzonych przez te osoby związków, co skutkuje brakiem możliwości uregulowania podstawowych aspektów ich życia prywatnego i rodzinnego, pozostawiając ich w "próżni prawnej" (wyroki z: 12 grudnia 2023 r., sprawa Przybyszewska i inni przeciwko Polsce, skarga nr 11454/17, § 39,113; 19 września 2024 r., sprawa Formela i inni przeciwko Polsce, skarga nr 2719/22, § 20 i 26; 24 kwietnia 2025 r., sprawa Andersen przeciwko Polsce, skarga nr 53662/20, § 11, 14 i n.).

Wynikające z art. 8 Konwencji prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego stanowi próg minimalnej ochrony prawnej (wyrok Trybunału z 4 października 2024 r., Mirin, C-4/23, pkt 63). Przepis ten chroni tożsamość płciową osoby jako element konstytutywny i jeden z najbardziej intymnych aspektów życia prywatnego (wyrok Trybunału z 12 marca 2026 r., Shipova, C-43/24, pkt 50).

6.14. Naczelny Sąd Administracyjny ma na uwadze, że kwestie stanu cywilnego i wiążące się z nim regulacje prawne dotyczące małżeństwa, są materią należącą do kompetencji państw członkowskich i prawo Unii Europejskiej tej kompetencji nie może naruszać (wyroki Trybunału: z 14 października 2008 r., Grunkin i Paul, C-353/06, pkt 16 i 14 grudnia 2021 r., Stolichna obshtina, rayon "Pancharevo", C-490/20, pkt 52). Unia szanuje tożsamość narodową państw członkowskich, nierozzerwalnie związaną z ich podstawowymi strukturami politycznymi i konstytucyjnymi, szanuje podstawowe funkcje państwa, w tym mające na celu utrzymanie porządku publicznego i ochronę bezpieczeństwa narodowego (art. 4 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej). Przepisy prawa unijnego nie nakładają na państwo członkowskie obowiązku wprowadzenia do ustawodawstwa krajowego instytucji małżeństwa osób tej samej płci. Potwierdził to wielokrotnie w swych wyrokach Trybunał, m.in. w wyrokach z 5 czerwca 2018 r., Coman i in., C-673/16, pkt 45 oraz 25 listopada 2025 r., C-713/23, wydanym w rozpoznawanej sprawie (pkt 61). Podkreślić jednak należy, że państwa członkowskie dysponując marginesem swobody legislacyjnej powinny wykonywać tę kompetencję zgodnie z prawem Unii, a zatem również zgodnie z prawem dotyczącym swobody przemieszczania się, uznając stan

cywilny ustalony w innym państwie członkowskim zgodnie z ustawodawstwem tego państwa (wyrok Trybunału z 4 października 2024 r., Mirin, C-4/23, pkt 53).

6.15. Ustawodawstwo polskie, odmiennie niż w wielu państwach członkowskich Unii, nie przewiduje możliwości zawarcia małżeństwa między osobami tej samej płci, dopuszcza jedynie małżeństwo jako związek mężczyzny i kobiety (art. 1 § 1 K.r.o.). Wobec tego, że prawu polskiemu nie jest znana instytucja małżeństwa osób tej samej płci, uwzględniając dotychczasowe uwagi, stwierdzić przyjdzie, że powinnością prawodawcy polskiego w ramach przysługujących mu kompetencji legislacyjnych, celem zapewnienia w Polsce skuteczności (effet utile) prawa Unii, jest ustanowienie odpowiednich procedur uznania takiego związku, legalnie zawartego w innym państwie członkowskim, w trakcie korzystania przez obywateli Unii ze swobody przemieszczania się. Konieczność uznania nie oznacza bezwzględnego obowiązku wprowadzenia do ustawodawstwa krajowego instytucji małżeństwa osób tej samej płci. Jednak brak uznania w sposób zapewniający pełną skuteczność prawa Unii, w tym przez odmowę dokonania transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa, musi być postrzegane jako niedopuszczalne ograniczenie wykonywania prawa wynikającego z art. 21 ust. 1 TFUE. Przepisy krajowe utrudniające wykonywanie tego prawa i korzystania z praw podstawowych są dopuszczone jedynie pod warunkiem, że służą one osiągnięciu celu leżącego w interesie ogólnym i nie wykraczają poza to, co jest konieczne dla jego osiągnięcia (wyroki Trybunału z: 5 czerwca 2018 r., Coman i inni, C-673/16, pkt 41; 12 marca 2026 r., Shipova, C-43/24, pkt 45).

6.16. W rozpoznawanej sprawie skarżącym odmówiono dokonania transkrypcji z tego powodu, że przeniesienie zagranicznego aktu małżeństwa do polskiego rejestru stanu cywilnego byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego (art. 107 pkt 3 P.a.s.c.), upatrując tę sprzeczność w tym, że prawo polskie nie dopuszcza małżeństw osób tej samej płci, odwołując się do treści art. 18 Konstytucji RP i art. 1 § 1 K.r.o. oraz przepisów podustawowych określających przenoszenie zagranicznych dokumentów do rejestru stanu cywilnego i wzory dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego.

6.17. Przede wszystkim należy stwierdzić, że ani organy administracji, ani Sąd pierwszej instancji w trakcie kontroli sądowej decyzji odmownej nie kwestionowały legalności małżeństwa zawartego przez skarżących w Niemczech, państwie członkowskim Unii. Ciążący na Polsce obowiązek uznania tego małżeństwa w trakcie korzystania przez skarżących ze swobody przemieszczania i pobytu w Polsce, kraju którego są obywatelami, celem kontynuowania w nim życia rodzinnego nie ma wpływu na prawnie uregulowaną w ustawodawstwie polskim instytucję małżeństwa. Jak już zauważono, kompetencja wprowadzenia do ustawodawstwa krajowego instytucji małżeństwa osób tej samej płci należy do prawodawcy krajowego, a konieczność uznania takiego małżeństwa zawartego legalnie w innym państwie członkowskim, w którym ukształtowali i rozwinęli swoje życie rodzinne, tej kompetencji nie narusza. Czym innym jest możliwość zawarcia w Polsce małżeństwa jako związku mężczyzny i kobiety, przewidziana w art. 1 § 1 K.r.o., czym innym zaś uznanie (obowiązek uznania) małżeństwa zawartego przez osoby tej samej płci w trakcie wykonywania prawa przewidzianego w art. 21 ust. 1 TFUE.

6.18. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Z przepisu tego nie można wywieść normy, że stanowi on bezwzględną przeszkodę w uznaniu małżeństwa osób tej samej płci zawartego w innym państwie członkowskim Unii, zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, w tym także przeniesienia aktu małżeństwa do polskiego rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji. Art. 18 Konstytucji przypisujący małżeństwu jako związkowi kobiety i mężczyzny szczególną pozycję w systemie prawa, ma na celu podkreślenie, że tak rozumiana instytucja małżeństwa znajduje się pod specjalną pieczę (ochroną i opieką) Rzeczypospolitej Polskiej, podobnie jak rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo. Z przepisu tego nie da się wygenerować tezy, że po pierwsze zakazuje uznania innych związków pomiędzy dwoma osobami niezależnie od płci i po drugie tym innym związkom nie należy się żaden poziom ochrony i opieki. Art. 18 Konstytucji, mieszczący się pośród przepisów statuujących naczelne zasady Rzeczypospolitej Polskiej, nie może być interpretowany w oderwaniu od innych przepisów zawartych w Konstytucji określających wolności i prawa człowieka i obywatela oraz wolności i prawa osobiste. Art. 30 (przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela), art. 31 ust. 1 (wolność człowieka podlega ochronie prawnej), art. 32 ust. 1 (wszyscy są równi wobec prawa) i art. 47 (każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz decydowania o swoim życiu osobistym) przyznają każdemu obywatelowi prawo do realizowania własnego życia rodzinnego, nakładając na władze publiczne państwa obowiązek ich poszanowania i ochrony oraz zagwarantowania, zgodnie ze swoimi kompetencjami,

realizacji tych praw. Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego w składzie orzekającym art. 18 Konstytucji nie stoi na przeszkodzie uznaniu małżeństwa osób tej samej płci, legalnie zawartego w innym państwie członkowskim, w trakcie korzystania przez te osoby ze swobody przemieszczania się i pobytu celem kontynuowania życia rodzinnego w takim stanie cywilnym również z tego powodu, że inne rozumienie tego przepisu pozostawałoby w kolizji z zakazem niedyskryminacji w życiu społecznym, w tym z powodu płci i orientacji seksualnej (art. 32 ust. 2 Konstytucji). Dotychczasowa praktyka działania organów administracji właściwych w sprawach z zakresu rejestracji stanu cywilnego wskazuje, że zawarte w państwach członkowskich Unii akty małżeństwa osób odmiennej płci przenosi się do polskiego rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji. W kontekście tego spostrzeżenia nie może ująć z pola widzenia i ta istotna okoliczność, że zakaz wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, jako jedna z fundamentalnych zasad Unii, jest normą o charakterze bezwzględnie wiążącym (wyrok Trybunału z 22 stycznia 2019 r., Cresco Investigation, C-197/17, pkt 76). Tolerowanie dyskryminacji ze względu na różnicę płci oznaczałoby naruszenie, w odniesieniu do tych osób, poszanowania godności i wolności, do których mają oni prawo, a władze publiczne, w tym sądy winny te prawa chronić.

6.19. W ocenie Naczelnego Sądu Administracyjnego uznanie małżeństwa osób odmiennej płci, legalnie zawartego w państwie członkowskim Unii i przeniesienie zagranicznego aktu małżeństwa do polskiego rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji w trakcie korzystania przez te osoby z prawa przewidzianego w art. 21 ust. 1 TFUE nie stoi w sprzeczności z art. 18 Konstytucji i art. 1 § 1 K.r.o. Możliwa jest więc taka wykładnia omówionych przepisów krajowych, która jest zgodna z prawem Unii (art. 20 i art. 21 ust.1 TFUE interpretowanymi w związku z normami wpływającymi z art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty) oraz przepisami art. 8 ust. 1 i art. 14 Konwencji.

6.20. Sąd pierwszej instancji usprawiedliwiając odmowę dokonania transkrypcji dodatkowo niezasadnie powołał się na wyłaniające się trudności natury technicznej i formalnej związane z niedostosowaniem systemu teleinformatycznego, a następnie wydawaniem z rejestru odpisów w postaci papierowej i zwizualizowanej postaci elektronicznej. Mianowicie stwierdził, że w rejestrze stanu cywilnego w rubryce dotyczącej danych osób, które zawarły małżeństwo wskazuje się mężczyznę i kobietę, podobnie jak w dalszych rubrykach dotyczących danych rodziców (ojca i matki mężczyzny i kobiety) oraz nazwiska małżonków po zawarciu małżeństwa (mężczyzny i kobiety). Podobnie dane te oznacza się w wydawanych odpisach aktu małżeństwa. Obecnie kwestię wzoru dokumentów regulują przepisy rozporządzenia z 2023 r., wydanego w wykonaniu delegacji zawartej w art. 33 P.a.s.c. Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego wymagania natury formalno-technicznej, związane z wprowadzeniem zagranicznego aktu małżeństwa do rejestru stanu cywilnego i w konsekwencji wydawaniem odpisów, zawarte w aktach prawnych rangi podstawowej, nie mają mocy prawnej mogącej kształtować status prawny osób podlegających ujawnieniu w rejestrze stanu cywilnego.

6.21. Przepisy regulujące zasady i tryb rejestracji stanu cywilnego przewidują, że w pewnych sytuacjach transkrypcja zagranicznego dokumentu stanu cywilnego jest obligatoryjna. Ma to miejsce wówczas, jeżeli obywatel polski, którego dotyczy zagraniczny dokument stanu cywilnego, posiada akt stanu cywilnego potwierdzający zdarzenia wcześniejsze sporządzony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i żąda dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego lub ubiega się o polski dokument tożsamości lub nadanie numeru PESEL (art. 104 ust. 5 P.a.s.c). Skarżący, urodzeni w Polsce, posiadają akty urodzenia znajdujące się w polskim rejestrze stanu cywilnego. Z samego faktu posiadania przez skarżących aktów urodzenia, sporządzonych w polskim urzędzie stanu cywilnego, potwierdzających ich urodzenie na terenie Polski, przeniesionych do rejestru stanu cywilnego, nie wynika, że transkrypcja zagranicznego aktu małżeństwa jest obowiązkowa. Jak wyjaśnił Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale składu siedmiu sędziów z 2 grudnia 2019 r., II OPS 1/19 (ONSAiWSA 2020, nr 2, poz. 11) obligatoryjność transkrypcji stwarza podwyższony standard dowodowy w wymienionych postępowaniach i nie wyłącza stosowania przesłanek jej odmowy określonych w art. 107 P.a.s.c., a zatem także z uwagi na sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Aczkolwiek Naczelny Sąd Administracyjny w powołanej uchwale pogląd ten wyraził w sprawie dotyczącej transkrypcji zagranicznego aktu urodzenia dziecka, w którym jako rodzice wpisane zostały osoby tej samej płci, to jednak jest aktualny także w sprawie dotyczącej transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa osób tej samej płci. Z tych powodów nie można podzielić odmiennych zapatrywań pełnomocnika wnoszących skargę kasacyjną, że w przypadku transkrypcji obligatoryjnej krajowa klauzula porządku publicznego nie ma zastosowania.

6.22. Stwierdzić jednak należy, że brak jest usprawiedliwionych podstaw do twierdzeń, że dokonanie transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa osób tej samej płci mogłoby spowodować realne, poważne zagrożenie dla podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, naruszając tożsamość narodową i krajową

autonomię regulacyjną w dziedzinie prawa rodzinnego. Zgodnie z tym co rozważono, uznanie małżeństwa legalnie zawartego za granicą przez przeniesienie do polskiego rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji aktu małżeństwa nie narusza zasad konstytucyjnych i nie koliduje z instytucją małżeństwa w polskim porządku prawnym. Dotychczasowa wykładnia pojęcia "podstawowych zasad porządku prawnego", wynikająca z art. 107 pkt 3 P.a.s.c., utrwalona w praktyce administracyjnej i przyjęta w orzecznictwie sądowym, stanowiąca fundament odmowy dokonania transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa osób tej samej płci, tak jak w rozpoznawanej sprawie, musi ulec modyfikacji.

Oddzielnym zagadnieniem jest, w następstwie przeniesienia do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa, zakres skutków prawnych transkrypcji na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, w tym przede wszystkim określenie uprawnień takiego związku w porównaniu do małżeństw zawartych zgodnie z polskim ustawodawstwem, w obszarze prawa publicznego i prywatnego (administracyjnego, podatkowego, cywilnego, rodzinnego, pracy i ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego itd.). Odniesienie się do tego zagadnienia przekracza granice kontroli instancyjnej w rozpoznawanej sprawie.

6.23. Rozważenia wreszcie wymaga to, czy w ustawodawstwie polskim transkrypcja jest jedynym środkiem umożliwiającym uznanie małżeństwa osób tej samej płci, zawartego w sposób legalny w państwie członkowskim Unii. Trybunał w wyroku z 25 listopada 2025 r., C-713/23, wydanym w sprawie skarżących, wskazał, że transkrypcja aktów małżeństwa do rejestru stanu cywilnego państw członkowskich stanowi tylko jeden ze sposobów umożliwiających uznanie; stwierdził jednocześnie, że konieczne jest, aby sposoby te nie czyniły niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym wykonywanie praw przyznanych w art. 21 TFUE (pkt 69 wyroku).

6.24. Stosownie do art. 1138 K.p.c. zagraniczne dokumenty urzędowe mają moc dowodową na równi z polskimi dokumentami urzędowymi. Przyjmuje się, że zasada ta ma zastosowanie także do aktów stanu cywilnego sporządzonych za granicą, mimo że akty takie nie zostały wpisane do polskiej księgi stanu cywilnego (uchwała Sądu Najwyższego z 20 listopada 2012 r., III CZP 58/12, OSNC 2013, nr 5, poz. 55; postanowienie tego Sądu z 23 lipca 2015 r., I CSK 725/14, LEX nr 1770907). Moc dowodowa zagranicznego aktu stanu cywilnego jest równa polskim aktom stanu cywilnego w wyniku zdarzeń prawnych i ich rejestracji (wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z: 22 czerwca 2021 r., II OSK 2608/19, LEX nr 3197834; 6 lipca 2022 r., II OSK 2376/19, LEX nr 3395450). Skarżący, po dokonaniu tłumaczenia na język polski zagranicznego aktu małżeństwa i jego uwierzytelnieniu w sposób wymagany przepisami odrębnymi, mogliby więc posługiwać się tym dokumentem na równi z polskimi dokumentami stanu cywilnego.

6.25. Ponadto, przepis art. 25 P.a.s.c. przewiduje możliwość zamieszczenia w akcie stanu cywilnego przypisków i wzmianek dodatkowych. Informacje o innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby oraz informacje wpływające na stan cywilny tej osoby zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego w formie przypisków (ust. 1). Sporządzając zaś akt stanu cywilnego lub dołączając do niego wzmiankę dodatkową, niezwłocznie zamieszcza się przypiski przy innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby (ust. 2). Można dokonać przypisku lub wzmianki dodatkowej w aktach stanu cywilnego także na podstawie zagranicznego dokumentu stanu cywilnego. Przepis art. 108 ust. 2 P.a.s.c. umożliwia bowiem dołączenie wzmianki dodatkowej do aktu stanu cywilnego lub zamieszczenia przypisku przy tym akcie na podstawie dokumentu niewymagającego uznania, o jakim mowa w ust. 1, pochodzącego od organu państwa obcego, jeżeli nie jest to sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Jak wskazano w części wstępnej skarżący posiadają akty urodzenia sporządzone w polskim urzędzie stanu cywilnego. Istnieje zatem możliwość dokonania w polskim rejestrze stanu cywilnego, przy akcie urodzenia (nie w treści aktu urodzenia) każdego ze skarżących, przypisku o zawarciu przez nich w dniu 6 czerwca 2018 r. w Berlinie małżeństwa. Dokonanie takiego przypisku uzależnione jest jednak od uznania kierownika urzędu stanu cywilnego, że ta czynność nie pozostaje w kolizji z krajową klauzulą porządku publicznego.

6.26. W ocenie Naczelnego Sądu Administracyjnego przewidziane w prawie polskim, wskazane sposoby uznania małżeństwa osób tej samej płci legalnie zawartego w innym państwie członkowskim Unii, nie czynią niemożliwym, lecz nadmiernie utrudnionym wykonywanie przez obywateli Unii, w tym skarżących praw przyznanych w art. 21 TFUE. Posługiwanie się w Polsce przez skarżących odpisem aktu urodzenia z przypiskiem stwierdzającym zawarcie za granicą związku małżeńskiego z osobą tej samej płci albo zaświadczeniem z rejestru stanu cywilnego o stanie cywilnym uwzględniającym treść tego przypisku (art. 44 ust. 1 pkt 3 P.a.s.c.), względnie zagranicznym aktem

małżeństwa wraz z tłumaczeniem na język polski, nie gwarantuje w sposób pewny i skuteczny uznania ich stanu cywilnego w sferze publicznoprawnej i prywatnej.

6.27. Praktyka związana z posługiwaniem się zagranicznym aktem urodzenia dziecka, w którym jako rodzice wpisane są osoby tej samej płci, przy ubieganiu się o polski dokument tożsamości lub nadanie numeru PESEL dziecka, wskazuje na to, że bez potrzeby prowadzenia postępowania wyjaśniającego należy przyjąć, iż także korzystanie z zagranicznego aktu małżeństwa przez osoby tej samej płci napotykać będzie na takie same przeszkody i utrudnienia (zob. opinia Rzecznika Praw Obywatelskich dla Senatu RP w sprawie ustawy o dokumentach paszportowych, https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/202201/Do_Senatu_dokumenty_paszportowe_20.01.2022.pdf).

Na te trudności i niedogodności oraz oznaki nieufności ze strony organów i instytucji krajowych przy posługiwaniu się przez skarżących zagranicznym aktem małżeństwa w sferze zatrudnienia, ubezpieczenia, aktualizacji nazwiska jednego ze skarżących w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości, a także konieczności dokonania zmiany nazwiska na drodze administracyjnej wskazał ich pełnomocnik w pismach w postępowaniu sądowym i rozwinął w uwagach na piśmie z 30 marca 2024 r. przedłożonych Trybunałowi w postępowaniu prejudycjalnym (pkt 16, 17 i 20 uwag pisemnych, pkt 43 opinii Rzecznika Generalnego). Zostało to również podkreślone przez Rzeczpospolitą Polską w uwagach na piśmie z 2 kwietnia 2024 r. złożonych Trybunałowi, w których wskazano, że brak uznania stanu cywilnego stanowi poważną niedogodność w stosunkach zawodowych i prywatnych, zniechęca do opuszczenia państwa, w którym ukształtowane zostało życie rodzinne ze względu na brak pewności, czy w państwie pochodzenia możliwe będzie kontynuowanie tak rozwiniętego życia rodzinnego (pkt 12 i 13). W wyjaśnieniach ustnych przedstawiciela rządu na rozprawie przed Trybunałem zaakcentowano z kolei, że "transkrypcja aktu małżeństwa jest jedynym sposobem na przewycięzenie trudności wskazywanych przez osoby tej samej płci, które zawarły związek małżeński za granicą, niezależnie od ich obywatelstwa" (pkt 44 opinii Rzecznika Generalnego). Zbieżny z tym pogląd wyraził Prokurator Regionalny w Warszawie w uwagach na piśmie z 21 marca 2024 r. przekazanych Trybunałowi wskazując, że skutkiem dokonania transkrypcji byłoby zapewnienie ciągłości wiedzy o skarżących w rejestrach państwowych. Brak wiedzy organów administracji o zawartym za granicą małżeństwie może prowadzić do sytuacji, w których nieuznane są skutki jego zawarcia wbrew interesowi ogólnemu (pkt 13 uwag).

6.28. Przedstawione rozważania dostarczają wystarczających podstaw do przyjęcia, że przeniesienie do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji, na podstawie art. 104 ust. 1 P.a.s.c., zagranicznego aktu małżeństwa osób tej samej płci, zawartego legalnie w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym zostało ukształtowane ich życie rodzinne, w ustawodawstwie polskim stanowi jedyny, skuteczny sposób uznania tego małżeństwa, niepowodujący nadmiernych utrudnień i niedogodności przy wykonywaniu przez obywateli Unii prawa przyznanego w art. 21 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Transkrypcja, gwarantując minimalny poziom ochrony prawnej, zapewnia w tym zakresie efektywność prawa Unii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, pozwala na pełne wykazanie statusu rodzinnoprawnego, nie narusza przy tym ani tożsamości narodowej, ani krajowej autonomii regulacyjnej w dziedzinie prawa rodzinnego.

6.29. Mając powyższe na uwadze skarga kasacyjna okazała się usprawiedliwiona. Nie do odparcia okazał się postawiony w niej zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji materialnoprawnego przepisu art. 107 pkt 3 P.a.s.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące oddaleniem skargi na podstawie art. 151 P.p.s.a. Stanowiło to konsekwencję wyprowadzenia błędnych wniosków z normatywnej treści art. 18 Konstytucji RP oraz art. 1 § 1 P.a.s.c. przypisując im decydujące, rozstrzygające znaczenie dla odmowy uznania zagranicznego małżeństwa osób tej samej płci i przeniesienia aktu małżeństwa do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji z uwagi na klauzulę porządku publicznego. W tym kontekście także zarzut dotyczący naruszenia art. 104 ust. 5 P.a.s.c. przez niezastosowanie tego przepisu należało uznać za uzasadniony, skoro brak było usprawiedliwionych podstaw do powoływania się na klauzulę porządku publicznego. Stanowisko Sądu pierwszej instancji zawarte w zaskarżonym wyroku nie uwzględnia również sposobu wykładni przepisów art. 20 i art. 21 ust. 1 TFUE świetle art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty, mających zastosowanie w sprawie skarżących, dokonanej przez Trybunał w wyroku z dnia 25 listopada 2025 r., C-713/23. Wykładnia wskazanych przepisów prawa unijnego dokonana przez Trybunał w rozpoznawanej sprawie jest bezwzględnie wiążąca. Uznanie zasadności zarzutu odniesionego do art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty czyni jednocześnie usprawiedliwiony zarzut dotyczący naruszenia art. 8 ust. 1 i art. 14 Konwencji.

6.30. Z tych wszystkich względów, wobec trafności zarzutów materialnoprawnych, przy niezakwestionowaniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, Naczelny Sąd Administracyjny działając na podstawie art. 188 P.p.s.a. uchylił zaskarżony wyrok oraz - stosownie do art. 145 § 1 pkt 1 lit. a P.p.s.a. - uchylił zaskarżoną decyzję i utrzymaną nią w mocy decyzję organu pierwszej instancji o odmowie dokonania transkrypcji (pkt 1 niniejszego wyroku).

6.31. Jednocześnie, także w celu pełnego wykonania wyroku TSUE z 25 listopada 2025 r., C-713/23, kierując się zasadą lojalnej współpracy, Naczelny Sąd Administracyjny uwzględniając treść art. 145a § 1 P.p.s.a. zobowiązał Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego m. st. Warszawy do przeniesienia do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji aktu małżeństwa zawartego w Berlinie w dniu 6 czerwca 2018 r. przez J. C. i M. T. - w terminie 30 dni od dnia zwrotu akt administracyjnych (pkt 2 wyroku).

Wskazać przy tym należy, że techniczne niedostosowanie systemu teleinformatycznego rejestracji stanu cywilnego oraz aktów wykonawczych (w tym nazewnictwo rubryk oparte na kryterium płci) nie zwalnia organu administracji z obowiązku wykonania wyroku. Przyczyny takiej nie można upatrywać w niedokonaniu do chwili obecnej przez Ministra Cyfryzacji zmiany rozporządzenia z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego. O ile nie zostanie zmienione to rozporządzenie, a struktura systemu teleinformatycznego wymusi przy dokonywaniu wpisu przyporządkowanie danych do rubryk oznaczonych według kryterium płci (np. "mąż/żona", "mężczyzna/kobieta"), Kierownik Urzędu dokona wpisu danych osobowych skarżących w dostępne pola. Odnosi się następnie, że akt stanu cywilnego stanowi przeniesienie do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa zawartego przez osoby tej samej płci, a ewentualne rozbieżności w nazewnictwie poszczególnych rubryk wynikają wyłącznie z ograniczeń technicznych rejestru i nie wpływają na ocenę skutków prawnych zdarzenia w świetle prawa Unii Europejskiej. Wzmiankę o transkrypcji należy zamieścić także w wydawanych odpisach aktu małżeństwa.

Wniosek Wojewody Mazowieckiego o zawieszenie postępowania sądowoadministracyjnego z uwagi na niedokonanie zmiany aktu podustawowego jako bezzasadny nie mógł zostać uwzględniony.

6.32. O kosztach postępowania Naczelny Sąd Administracyjny orzekł stosownie do art. 203 pkt 1 w związku z art. 205 § 1 i 2 P.p.s.a. zasądając od organu administracji na rzecz skarżących solidarnie częściowy zwrot kosztów (pkt 3 wyroku).

Koszty postępowania sprowadzają się do poniesionych przez skarżących opłat sądowych w kwocie 300 zł (wpisu od skargi, opłaty kancelaryjnej od wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem i wpisu od skargi kasacyjnej), opłat skarbowych od pełnomocnictw procesowych (68 zł), wynagrodzenia jednego pełnomocnika obu skarżących, będącego adwokatem, w postępowaniu przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym (2.880 zł) i w postępowaniu przed Naczelnym Sądem Administracyjnym (2.880 zł) oraz kosztów postępowania incydentalnego przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej (7.924 zł).

Odnosnie wynagrodzenia pełnomocnika obu skarżących w postępowaniu sądowoadministracyjnym, z uwagi na wkład pracy adwokata w przyczynienie się do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych występujących w rozpoznawanej sprawie, czas poświęcony na przygotowanie się do prowadzenia sprawy i wysoką jakość pism procesowych zawierających rzeczową argumentację, Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że należy ustalić wysokość wynagrodzenia, za każdą instancję, za reprezentację jednego skarżącego w wysokości pięciokrotnie przewyższającej stawkę minimalną (§ 15 ust. 3 pkt 1 i 3 w związku z § 14 ust. 1 pkt 1 lit. c i pkt 2 lit. a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2022 r. poz. 1813, ze zm.), natomiast za reprezentację drugiego skarżącego - w stawce podstawowej (stanowiska skarżących prezentowane były w jednym piśmie), odpowiednio w kwotach 2400 zł i 480 zł. Wynagrodzenie adwokata za poszczególne instancje obejmuje koszty związane ze sporządzeniem skargi, skargi kasacyjnej, pisma zawierającego stanowisko po wyroku TSUE oraz udziału w rozprawach, które zostały oddzielnie wyszczególnione w przedłożonym spisie kosztów.

W zakresie poniesionych i udokumentowanych kosztów w postępowaniu incydentalnym przed TSUE przyznano ich zwrot, stosownie do art. 102 przy odpowiednim zastosowaniu art. 144 lit. b Regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości (Dz. U. UE. L. 2012.265.1), w części obejmującej koszty podróży i pobytu pełnomocnika skarżących (wydatki za przelot samolotem, przejazdy do sądu i nocleg w hotelu) - 3.312 zł oraz wynagrodzenie

jednego pełnomocnika obejmującego sporządzenie uwag na piśmie oraz przygotowanie się i udział w rozprawie - 4.612 zł. (łącznie 7.924 zł). Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że zawarte w spisie kosztów dalsze wynagrodzenie pełnomocnika skarżących, a ponadto koszty podróży i pobytu skarżącego w sądzie (wydatki za przelot samolotem i nocleg w hotelu) nie są niezbędnymi kosztami w rozumieniu powołanego art. 144 lit. b Regulaminu.

Brak jest natomiast podstawy prawnej do zasądzenia przez Naczelny Sąd Administracyjny od organu na rzecz skarżących zwrotu kosztów postępowania administracyjnego.

Ministerstwo Cyfryzacji

Biuro Ministra
Dyrektor
Katarzyna Antoniak

BM.WP.0122.179.2026
Warszawa, 02 kwietnia 2026 r.

Pan
Linus Lewandowski

Dot. wniosku o udostępnienie informacji publicznej z dnia 23 marca br.

Szanowny Panie,

poniżej przekazuję odpowiedzi na Pana pytania.

Ad 1) Czy urzędnik Urzędu Stanu Cywilnego ma techniczną możliwość wprowadzenia danych mężczyzny w rubryki dotyczące żony podczas wprowadzania danych do rejestru stanu cywilnego? Czy taki formularz może zostać skutecznie wysłany do rejestru, czy może wystąpi błąd systemu?

Urzędnik Urzędu Stanu Cywilnego ma techniczną możliwość wprowadzenia danych mężczyzny w rubryki przewidziane dla danych kobiety, jednak wyłącznie w sytuacji, gdy w danych przy akcie nie wskaże numeru PESEL osób. W takim przypadku system nie dokonuje automatycznej identyfikacji płci, dzięki czemu transkrybowany akt może zostać zarejestrowany w rejestrze i może zostać mu nadany numer.

Ad 2) Jeżeli wystąpi błąd, jaka jest podstawa prawna tego błędu? Czy jakiś przepis ustawy, rozporządzenia, lub jakiegoś innego aktu, regulaminu czy procedury, zobowiązuje operatora systemu do kontroli płci osób, których dane są wprowadzane?

W przypadku, gdy numer PESEL zostanie podany, system uruchamia mechanizmy walidacji danych, w szczególności weryfikując zgodność płci wynikającej z numeru PESEL z płcią przewidzianą w danej rubryce aktu. Jeżeli dane te są ze sobą sprzeczne, system generuje błąd i uniemożliwia zatwierdzenie oraz wysłanie formularza do rejestru.

Mechanizm ten wynika z konieczności zachowania zgodności tworzonych aktów z obowiązującymi wzorami odpisów aktów stanu cywilnego. W obecnym stanie prawnym wzory określone w przepisach wykonawczych przewidują jednoznaczne oznaczenia „mężczyzna” oraz „kobieta”. System teleinformatyczny, jako narzędzie służące do sporządzania aktów zgodnych z obowiązującymi wzorami, pilnuje zgodności danych w tych polach, także dla ograniczenia liczby omyłek użytkowników.

Tym samym podstawą prawną generowania błędu przy niezgodności płci jest aktualnie obowiązujący wzór odpisu aktu określony w rozporządzeniu¹, który przewiduje określone oznaczenia płci i zobowiązuje system do ich egzekwowania na etapie walidacji danych.

Z wyrazami szacunku
Katarzyna Antoniak
Dyrektor Biura Ministra
/dokument podpisany elektronicznie/

¹ Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego Dz.U.2023.1023

Pani Redaktor,

w nawiązaniu do orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego z 20 marca 2026 r., podkreślamy, że **MSWiA** oraz podległe mu organy administracji postępują zawsze zgodnie z przepisami polskiego prawa. Orzeczenie NSA zapadło w sprawie indywidualnej na gruncie obowiązujących przepisów i w tej konkretnej sprawie ma charakter wiążący.

Kierownik urzędu stanu cywilnego (usc) będzie musiał zatem, w tej konkretnej sprawie przeanalizować i rozpatrzyć ją biorąc pod uwagę treść orzeczenia i jego uzasadnienie oraz obowiązujące przepisy prawa. Organem powołanym do prowadzenia rejestracji stanu cywilnego, w tym postępowań administracyjnych z zakresu rejestracji stanu cywilnego, jest bowiem kierownik urzędu stanu cywilnego, który podejmuje samodzielną decyzję co do podejmowanych czynności przy rozpatrywaniu sprawy i sposobu jej sfinalizowania.

NSA zobowiązał Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego [m.st.](#) Warszawy do dokonania transkrypcji aktu małżeństwa, stanowiącego przedmiot postępowania.

Jednocześnie przedstawione przez NSA uzasadnienie w tej sprawie wskazuje m.in. na możliwość dokonania transkrypcji bez zmiany rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego, argumentując, że brak dostosowania aktu wykonawczego nie zwalnia organu administracji z obowiązku wykonania wyroku.

Z poważaniem

Wydział Obsługi Mediów
